

**Rozstrzygnięcie nadzorcze Nr NK.III-AP-0911-1-29/09
Wojewody Opolskiego**

z dnia 8 kwietnia 2009 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), **stwierdzam nieważność § 2 ust. 1, 2, 3, 5, § 6 oraz w § 3 ust. 1 nieważność słów: „ i stwierdzeniu okoliczności określonych w § 2.” w uchwale Nr XXIV/157/2009 Rady Gminy Turawa z dnia 20 marca 2009 r. w sprawie ustalenia sposobu sprawienia pogrzebu przez gminę i zasad zwrotu wydatków osobom do tego uprawnionym – z powodu istotnego naruszenia prawa**

Uzasadnienie

Rada Gminy Turawa na sesji w dniu 20 marca 2009 r., podjęła uchwałę Nr XXIV/157/2009 w sprawie ustalenia sposobu sprawienia pogrzebu przez gminę i zasad zwrotu wydatków osobom do tego uprawnionym. Uchwała ta w zakresie wskazanym powyżej podjęta została w sposób sprzeczny z prawem przez naruszenie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 295 z późn. zm.), art. 96 ust. 4 w zw. z art. 96 ust.2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004, Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) oraz § 143 w zw. z § 137 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r. Nr 100, poz. 908).

W § 2 ust. 1, 2, 3 uchwały Rada Gminy określiła krąg osób, którym przysługuje sprawienie pogrzebu na koszt Gminy. Takie postanowienia pozostają w sprzeczności z zapisami art. 10 ust. 3 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, zwanej dalej ustawą o cmentarzach. Wskazany przepis ustawy o cmentarzach wskazuje bowiem podmioty, którym przysługuje prawo pochowania zmarłego a także zawiera konkretne obowiązki w tym zakresie ciężące na określonego rodzaju podmiotach publicznych. Zgodnie z nim:

„1. Prawo pochowania zwłok ludzkich ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie: 1) pozostały małżonek(ka), 2) krewni zstępni, 3) krewni wstępni, 4) krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa, 5) powinowaci w linii prostej do 1 stopnia. Prawo pochowania zwłok osób wojskowych przysługuje właściwym organom wojskowym w myśl przepisów wojskowych. Prawo pochowania zwłok osób zasłużonych wobec Państwa i społeczeństwa przysługuje organom państwowym, instytucjom i organizacjom społecznym. Prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują.

2. Zwłoki niepochowane przez podmioty wymienione w ust. 1 mogą być przekazane do celów naukowych publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych. Decyzję w sprawie przekazania zwłok do celów naukowych wydaje, na wniosek uczelni, właściwy starosta.

2a. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki przekazywania zwłok do celów naukowych, w tym:

- 1) warunki uzasadniające przekazanie zwłok do celów naukowych w przypadkach, o których mowa w ust. 2,
  - 2) tryb przekazywania zwłok,
  - 3) sposób ponoszenia kosztów transportu zwłok
- kierując się koniecznością zachowania godności należnej zmarłemu oraz bezpieczeństwem sanitarnym.

3. Zwłoki niepochowane przez podmioty, o których mowa w ust. 1, albo nieprzekazane publicznej uczelni medycznej albo publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych są chowane przez gminę właściwą ze względu na miejsce zgonu.

4. Obowiązek pochowania zwłok, określony w ust. 3, nie wyklucza żądania zwrotu kosztów na podstawie innych ustaw.”.

Powołany przepis ustanawia obowiązek gminy do pochowania zwłok ludzkich, którego jedynym warunkiem realizacji jest niesprawienie pogrzebu przez podmioty uprawnione, wskazane w art. 10 ust. 1 i 2 cyt. ustawy. Rada Gminy nie jest więc władna określić kręgu osób, którym przysługuje prawo pochówku przez gminę.

Ponadto zapis § 2 ust. 5 kwestionowanej uchwały wprowadzający zasadę, iż Gmina zwolniona jest z obowiązku sprawienia pogrzebu w przypadku, gdy znajdują się osoby lub podmioty, które dobrowolnie zajmą się zorganizowaniem pochówku stanowi powtórzenie normy wynikającej z art. 10 ust. 1 i 3 ustawy o cmentarzach. Taka regulacja pozostaje w sprzeczności z wymogami § 137 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”. Stosowanie do treści § 137 załącznika do ww. rozporządzenia w uchwale nie powtarza się przepisów ustaw, ratyfikowanych umów międzynarodowych i rozporządzeń. Naruszenie tego zakazu i powtórzenia treści przepisów ustaw powoduje nieważność tych zapisów. Powyższy przepis, na mocy § 143 załącznika do rozporządzenia, ma zastosowanie do aktów prawa miejscowego, a więc odnosi się także do przedmiotowej uchwały.

W związku z unieważnieniem ww. zapisów konieczne jest również stwierdzenie nieważności słów: „ i stwierdzeniu okoliczności określonych w § 2.” w § 3 ust. 1 uchwały z uwagi na jego bezprzedmiotowość.

W § 6 przedmiotowej uchwały Rada Gminy zawarła regulacje odnoszące się do zasad zwrotu wydatków poniesionych przez Gminę na pokrycie kosztów pogrzebu. Podany za podstawę przyjęcia kwestionowanych zapisów art. 96 ustawy o pomocy społecznej nie stanowi upoważnienia dla rad gmin do regulowania takiej kwestii. Zgodnie z art. 96 ust. 4 ww. ustawy rada gminy określa, w drodze uchwały, zasady zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w ust. 2, będących w zakresie zadań własnych. Ustęp 2 cytowanego przepisu traktuje o usługach, pomocy rzeczowej, zasiłkach na ekonomiczne usamodzielnienie zasiłkach okresowych i zasiłkach celowych. Z tego zakresu ustawodawca wyłączył pokrycie kosztów pogrzebu przenosząc regulację tej materii do ust. 3 art. 96 ustawy o pomocy społecznej, w którym to postanowił, że w przypadku kosztów pogrzebu przez gminę, poniesione wydatki podlegają zwrotowi z masy spadkowej, jeżeli po osobie zmarłej nie przysługuje zasiłek pogrzebowy. W art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej wskazał natomiast osoby zobowiązane do zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej. Zatem z brzmienia art. 96 ust. 4 w zw. z art. 96 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej oraz faktu, iż ustawodawca kompleksowo określił źródło pokrycia wydatków gminy na sprawienie pogrzebu wynika, że rada gminy nie jest upoważniona do rozstrzygnięcia tej kwestii w drodze uchwały.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzam jak na wstępie.

Na podstawie art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w związku z art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.) niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu za pośrednictwem Wojewody Opolskiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

z.up. Wojewody Opolskiego
Barbara Bieluszewska
Dyrektor Wydziału Nadzoru i Kontroli